



Kirjallinen asiantuntijalausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Viite: Liikenne- ja viestintävaliokunta keskiviikko 25.10.2023 klo 11.15 / HE 24/2023 vp / Lausuntopyyntö

Vammaisfoorumi on 27 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 220 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta ihmistä.

Vammaisfoorumi kannattaa esityksessä ehdotetun uuden 154 a §:n (Rautatieasemien esteettömyystietopalvelu) lisäämistä liikenteen palveluista annettuun lakiin. Pidämme tarkoituksenmukaisena, että Liikenne- ja viestintävirasto asetetaan tahoksi, joka on vastuussa esteettömyystiedon keräämisestä, ylläpidosta, tiedonvaihdoista (tietopalvelu) sekä tietojen toimittamisesta Euroopan rautatieviraston ERSAD-tietokantaan.

Vammaisfoorumin näkemyksen mukaan esityksen mukaisella kansallisella tietokannalla voidaan lisätä saatavilla olevan esteettömyystiedon määrää, joka puolestaan edistäisi vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia käyttää julkisia liikennevälineitä, ja myös yhdenvertaisuutta.

Toivomme myös, että kerättävää esteettömyystietoa jaetaan avoimien rajapintojen kautta sopivassa muodossa niin, että kolmannet osapuolet voivat käyttää sitä esimerkiksi reittioppaissa esteettömän reitin suunnitteluun ja reitillä kulkemiseen. Tässä on erityisesti huomioitava näkövammaisten henkilöiden tarpeet ja se, etteivät näkövammaiset henkilöt voi sellaisenaan lukea kartta-aineistoja, vaan ne on erikseen sanallistettava puhuttuun muotoon. Tämä on huomioitava valittujen tietoaineistojen esitysmuodossa ja varmistettava, että nykyiset näkövammaisten henkilöiden käyttämät reittioppaat ja matkustamiseen liittyvät palvelut, kuten VR matkalla -sovellus pystyvät täysimääräisesti hyödyntämään kerättävää esteettömyystietoa. Tai vaihtoehtoisesti tulee kehittää kokonaan uusi palvelu tai muokata jotain olemassa olevaa palvelua yhteensopivaksi ERSAD-tietokannan kanssa. Tallainen olemassa oleva palvelu voisi olla esimerkiksi Google Maps tai jokin kansallinen kuten HSL:n reittiopas, Nysse tai muu vastaava lähiliikenteessä käytetty reittiopas. Staattinen kartta-aineisto ei ole saavutettava näkövammaisille henkilöille saavutettavuuslain (306/2019) määrittelemällä tavalla.

Vammaisfoorumi pitää tärkeänä tavoitetta, jonka mukaan esteettömyystietopalveluun sisällytetyt tiedot voitaisiin hyödyntää kansallisesti multimodaalisten esteettömien matkaketjujen suunnittelussa. Tämä osaltaan tukisi ja edistäisi esteettömien matkaketjujen toteutumista. Erityisen kannatettavaa on myös, että tiedot voitaisiin viedä avoimien rajapintojen kautta toimijoiden ja käyttäjien saataville. Esteettömyyttä (mukaan lukien esteellisyttä) koskevalla tiedolla on vammaisille liikennepalvelujen käyttäjille olennainen merkitys. Tiedon saatavilla olo edellyttää kuitenkin myös tiedonsaannin esteettömyyttä. Tiedonsaannin esteettömyydessä tulee huolehtia siitä, että tieto on saavutettavaa aistivammaisille henkilöille ja että tieto on saatavissa myös selkokielisenä.

Tiedon keräämisessä on myös tarkasteltava tiedon esteettömyysattribuutteja ja miten hyvin ne kattavat eri tavalla toimintarajoitteisten henkilöiden matkustustarpeet. Esimerkiksi näkövammaisen henkilö voi käyttää esteellistä reittiä, joka sisältää portaita tai muita tasoeroja, kun taas pyörätuolilla liikkuva henkilö voi kulkea reittiä, josta puuttuvat lattian kohomerkinnot ja ääniopasteet, jotka näkövammaiselle ovat reitillä kulkemisen edellytyksiä. Eli attribuutit olisi voitava valita yksilöllisesti henkilön oman toimintarajoitteen mukaisesti.

Pidämme hyvänä, että esityksen mukaiseen tietopalveluun voitaisiin jatkossa sisällyttää asemia koskevia muitakin tietoja kuin vain ERSAD-esteettömyystietoja. Tällainen muu tieto voi olla hyödyllistä myös vammaisten henkilöiden kannalta ja se voi toimia ”välillisenä esteettömyystietona”.

Tietokantaa tulisi kansallisesti laajentaa koskemaan myös muita liikenteen solmukohtia kuin vain PRM YTE:n määrittelemät rautatieasemat. Kun samaan aikaan ollaan vähentämässä yli 200 kilometrin linja-autoliikenteen avustamista antavien terminaalien määrää, niin tämän tietokannan ulottaminen myös linja-autoterminaleihin mahdollistaisi esteettömän matkaketjun suunnittelun multimodaalisissa matkoissa, jotka kattavat myös linja-auto matkaosuuden.

Anni Kyröläinen

Pääsihteeri

Vammaisfoorumi ry

anni.kyrolainen@vammaisfoorumi.fi

Sari Kokko

Puheenjohtaja

Vammaisfoorumi ry

sari.kokko@nkl.fi